

Fact sheet 4 - Resultaten Prestatie Indicatoren Ondervoeding voor ziekenhuizen 2016

Screening op ondervoeding op de polikliniek preoperatief verpleegkundig onderzoek: meer ziekenhuizen screenen; aandacht voor methode noodzakelijk.

Ondanks de aandacht voor het probleem ondervoeding daalt het percentage patiënten dat ondervoed is bij opname in het ziekenhuis nauwelijks. Een belangrijke reden is dat het ondervoedingsprobleem ontstaat in de periode vóór opname. Bovendien is door de steeds korter wordende ligduur de periode tijdens opname (te) kort om ondervoeding effectief te behandelen. Verschuiving van de ondervoedingszorg naar de polikliniek is een logische en noodzakelijke stap.

Sinds 2006 wordt er in de Nederlandse ziekenhuizen gescreend op ondervoeding. Tijdige herkenning en behandeling is onderdeel van de basisset van prestatie indicatoren van de Inspectie voor de Gezondheidszorg voor alle verpleegafdelingen en de preoperatieve en geriatrie polikliniek.¹

De resultaten van de prestatie indicatoren worden gepubliceerd op www.ziekenhuizen transparant.nl. Daarnaast publiceert de Inspectie voor de gezondheidszorg elk jaar “[Het resultaat telt](#)”. De resultaten van 2016 zijn verwerkt in vijf fact sheets (1 - screening ondervoeding kinderen, 2 - energie en eiwitinname van ondervoede kinderen gedurende opname, 3 - eiwitinname van ondervoede volwassen patiënten gedurende opname, 4 - screening op ondervoeding op de polikliniek preoperatief verpleegkundig onderzoek en 5 - screening op ondervoeding op de polikliniek geriatrie) Deze fact sheet geeft een overzicht van de resultaten van de prestatie indicator ‘screening ondervoeding op de polikliniek preoperatief verpleegkundig onderzoek’.

Gevraagd is:

Het percentage volwassen patiënten dat op de polikliniek preoperatief verpleegkundig onderzoek (POS) is gescreend op ondervoeding

Ziekenhuizen:

Van de 94 Nederlandse ziekenhuizen hebben 85 ziekenhuizen gegevens aangeleverd. Negen ziekenhuizen hebben geen gegevens aangeleverd². Het Alrijne Ziekenhuis (Leiderdorp en Leiden) en het HagaZiekenhuis (Den Haag) hadden kleine steekproeven (<100) en zijn daarom uit deze analyse geëxcludeerd. Alle andere ziekenhuizen voldeden aan de richtlijn door gegevens te verzamelen over het percentage gewichtsverlies en de BMI of MNA of MNA-SF of SNAQ of SNAQ⁶⁵⁺ of MUST.

---

¹ <http://www.stuurgroepondervoeding.nl/toolkits/prestatie-indicator-ondervoeding-voor-ziekenhuizen>

² De negen ziekenhuizen die geen gegevens aanleverden waren het Oogziekenhuis (Rotterdam), UMC Utrecht (Utrecht), Universitair Longcentrum Dekkerswald (Goesbeek), Sint Maartenskliniek (Boxmeer), Zuidwest Radiotherapeutisch Instituut (Vlissingen en Roosendaal), Radiotherapeutisch Instituut Friesland (Leeuwarden), MAASTRO clinic (Maastricht), Instituut Verbeeten (Tilburg) en Radiotherapiegroep (Arnhem, Deventer en Ede)

Resultaten van de ziekenhuizen

Gemiddeld screenen de ziekenhuizen $86 \pm 15\%$ van de patiënten op de polikliniek preoperatief verpleegkundig onderzoek. In 2016 waren dit 463.573 patiënten. Het percentage patiënten met screeninguitslag 'ondervoed' is gemiddeld $4,4\% \pm 3,7\%$ en varieert van 0 tot 17%.

82 ziekenhuizen (98%) hebben schriftelijke afspraken over het behandelbeleid bij screeninguitslag 'ondervoed' op de polikliniek preoperatief verpleegkundig onderzoek.

Tabel 1: Screening op ondervoeding op de polikliniek preoperatief verpleegkundig onderzoek: het percentage gescreende patiënten en het percentage patiënten met 'screeningsuitslag ondervoed'.

Ziekenhuis	Aantal patiënten op de POS in 2016	Percentage gescreend	Percentage met screeningsuitslag ondervoed
MC Slotervaart (Amsterdam)	5485	34	0
Amphia Ziekenhuis (Breda)	9518	38	4
Treant Zorggroep, locatie Ziekenhuis Bethesda (Hoogeveen)	1932	47	3
UMCG (Groningen)	6966	52	15
Streekziekenhuis Koningin Beatrix (Winterswijk)	5329	57	1
Erasmus MC (Rotterdam)	11620	57	12
Zuyderland Medisch Centrum (Sittard-Geleen, Heerlen, Brunssum en Kerkrade)	18264	57	3
Jeroen Bosch Ziekenhuis ('s-Hertogenbosch)	3660	60	5
Bernhoven (Uden)	626	65	14
Ommelander Ziekenhuis Groep (Delfzijl en Winschoten)	5673	71	3
Catharina Ziekenhuis (Eindhoven)	10047	71	14
MC Groep (Lelystad, Dronten en Emmeloord)	5757	72	1
Radboudumc (Nijmegen)	6168	72	8
AMC (Amsterdam)	8415	73	4
Groene Hart Ziekenhuis (Gouda)	6409	76	3
Canisius-Wilhelmina Ziekenhuis (Nijmegen)	15169	76	2
Albert Schweitzer Ziekenhuis (Dordrecht)	12246	78	4
Treant Zorggroep, locatie Refaja Ziekenhuis (Stadskanaal)	1234	79	4
Slingeland Ziekenhuis (Doetinchem)	2861	80	2
Ziekenhuis Gelderse Vallei (Ede)	1311	81	3
Sint Maartenskliniek (Woerden)	2287	81	1
MCL (Leeuwarden)	4310	81	4

Sint Maartenskliniek (Nijmegen)	5084	81	1
Ziekenhuis Nij Smellinghe (Drachten)	6182	81	1
Ziekenhuis St. Jansdal (Harderwijk)	2555	82	4
Flevoziekenhuis (Almere)	7598	83	4
BovenIJ ziekenhuis (Amsterdam)	1838	84	9
VUmc (Amsterdam)	5266	84	5
Noordwest Ziekenhuisgroep, locatie Alkmaar (Alkmaar)	14411	84	4
Antoni van Leeuwenhoek (Amsterdam)	7828	85	17
IJsselland Ziekenhuis (Capelle aan den IJssel)	3215	86	3
Het LangeLand Ziekenhuis (Zoetermeer)	3396	86	4
Isala (Zwolle)	16626	86	3
Isala Diaconessenhuis (Meppel)	5167	87	9
St. Anna Ziekenhuis (Geldrop)	3639	88	5
VieCuri (Venlo en Venray)	7615	88	4
Maasziekenhuis Pantein (Boxmeer)	2622	89	2
Rijnstate (Arnhem, Velp en Zevenaar)	5187	89	4
Admiraal De Ruyter Ziekenhuis (Goes en Vlissingen)	6586	89	4
Martini Ziekenhuis (Groningen)	9331	89	2
Noordwest Ziekenhuisgroep, locatie Den Helder (Den Helder)	3903	90	4
St. Antonius Ziekenhuis (Nieuwegein)	7729	90	7
Reinier de Graaf Groep (Delft en Voorburg)	10220	90	4
Rode Kruis Ziekenhuis (Beverwijk)	2753	91	3
Diakonessenhuis (Utrecht en Zeist)	9722	91	7
Elkerliek Ziekenhuis (Helmond en Deurne)	5882	92	3
Spaarne Gasthuis (Haarlem en Hoofddorp)	6045	92	4
Treant Zorggroep, locatie Scheper Ziekenhuis (Emmen)	2460	93	6
HMC (Den Haag)	9607	93	2
St. Jans Gasthuis (Weert)	4520	94	5
RIVAS Zorggroep, Beatrixziekenhuis (Gorinchem)	1988	95	3
Ziekenhuis De Tjongerschans (Heerenveen)	2324	95	6
Antonius Ziekenhuis (Sneek)	5239	95	5
Ziekenhuis Amstelland (Amstelveen)	5269	95	4
Bravis ziekenhuis (Bergen op Zoom en Roosendaal)	6692	95	3
Máxima Medisch Centrum (Eindhoven en Veldhoven)	10182	95	1
Maastricht UMC+ (Maastricht)	1136	96	5
Zuwe Hofpoort Ziekenhuis (Woerden)	2185	96	2
LUMC (Leiden)	7045	96	12
Maasstad Ziekenhuis (Rotterdam)	12278	97	7

OLVG (Amsterdam)	17133	97	4
Meander Medisch Centrum (Amersfoort)	18081	97	3
Tergooi (Blaricum en Hilversum)	3726	98	2
Medisch Spectrum Twente (Enschede)	4649	98	4
ZorgSaam Zeeuws-Vlaanderen (Terneuzen)	5324	98	4
Sint Franciscus Vlietland Groep, locatie Sint Franciscus Gasthuis (Rotterdam)	9862	98	3
Zaans Medisch Centrum (Zaandam)	4989	99	2
Wilhelmina Ziekenhuis (Assen)	5575	99	1
Alexander Monro Ziekenhuis (Bilthoven)	573	100	4
Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis (Tilburg)	1104	100	14
Spijkenisse Medisch Centrum (Spijkenisse)	1284	100	2
Röpke-Zweers Ziekenhuis Saxenburgh Groep (Hardenberg)	2653	100	2
Havenziekenhuis (Rotterdam)	3470	100	1
Sint Franciscus Vlietland Groep, locatie Vlietland Ziekenhuis (Schiedam)	4262	100	4
Westfriesgasthuis (Hoorn)	4984	100	4
Waterlandziekenhuis (Purmerend)	5952	100	2
Van Weel-Bethesda Ziekenhuis (Dirksland)	6118	100	8
Ziekenhuis Rivierenland (Tiel)	6215	100	7
Ikazia Ziekenhuis (Rotterdam)	7129	100	1
Deventer Ziekenhuis (Deventer)	7379	100	3
Gelre Ziekenhuizen (Apeldoorn en Zutphen)	10431	100	1
Laurentius Ziekenhuis (Roermond)	15032	100	5
Ziekenhuisgroep Twente (ZGT) (Almelo en Hengelo)	17962	100	1

Beschouwing van de resultaten

Het aantal ziekenhuizen dat routinematig screent op de polikliniek preoperatief verpleegkundig onderzoek is erg hoog. Slechts drie reguliere ziekenhuizen hebben geen gegevens of een kleine steekproef aangeleverd. In 2013 screenden de ziekenhuizen gemiddeld 77% van de patiënten op de polikliniek preoperatief verpleegkundig onderzoek. In 2014 is dit verbeterd naar 83%, in 2015 naar 85% en in 2016 was dit 86%.

De norm voor het percentage screening is vastgesteld op 80%. Van de screenende ziekenhuizen scoren 18 ziekenhuizen (22%) lager dan deze norm. Voor deze ziekenhuizen en de elf ziekenhuizen die geen gegevens hebben aangeleverd ligt nog een implementatie-uitdaging. Het is van belang om elke stap goed te definiëren, met aandacht voor de verdeling van de verantwoordelijkheden tussen de verschillende disciplines.

Het percentage patiënten met screeninguitslag 'ondervoed' is gemiddeld $4,4\% \pm 3,7\%$ en varieert van 0 tot 17%. Dit percentage is al jaren lager dan de 6 tot 7% ondervoeding dat in verschillende studies

zijn gevonden.³ Dit onderzoek is voor een groot deel uitgevoerd op de polikliniek van het VUmc, een academisch ziekenhuis. In de resultaten van de screeningsuitslag van dit jaar valt op dat vier academische ziekenhuizen een hoog percentage patiënten met de screeningsuitslag ondervoed hebben. (Radboud UMC 8%, UMCG 15%, Erasmus MC 12%, LUMC 12%). Het MUMC (5%), VUmc (5%) en AMC (4%) scoren lager. UMCU heeft geen gegevens aangeleverd.

Concluderend is te stellen dat het aantal ziekenhuizen dat systematisch screent op ondervoeding op de polikliniek preoperatief verpleegkundig onderzoek verder is toegenomen en dat er binnen de deelnemende ziekenhuizen ook meer patiënten zijn gescreend. Het percentage patiënten met een screeningsuitslag ondervoed heeft een grote range en is lager dan de percentages die zijn gevonden in wetenschappelijk onderzoek. Een verklaring hiervoor kan gezocht worden in het soort ziekenhuis en daarmee in de complexiteit van de patiëntenpopulatie maar ook in de gebruikte screeningsmethode. De screeningsmethode is niet te achterhalen uit deze uitvraag.

De Stuurgroep Ondervoeding roept ziekenhuizen op om het percentage gewichtsverlies en de BMI⁴ te gebruiken om te screenen op ondervoeding op de polikliniek preoperatief verpleegkundig onderzoek om zo een meer correcte en vergelijkbare uitslag te krijgen. Dit kan ingebouwd worden in het elektronisch patiëntendossier of er kan gebruik gemaakt worden van de Voedingstoestandmeter⁵.

---

³ De wetenschappelijke onderbouwing is te downloaden op <http://www.stuurgroepondervoeding.nl/toolkits/presentaties-materialen-2>

⁴ >5% gewichtsverlies in de afgelopen maand en/of >10% gewichtsverlies in de afgelopen 6 maanden en / of BMI<18,5 kg/m²

⁵ <http://www.stuurgroepondervoeding.nl/producten/voedingstoestandmeter/> / <http://www.stuurgroepondervoeding.nl/toolkits/screeningsinstrumenten>